

INVENTARIO DE LAS DUNAS Y ARENALES DE LAS BALEARES

En este sucinto inventario se citan la gran mayoría de las zonas susceptibles de ser explotadas como canteras de arena. En él se relacionan dunas, cordones dunares y arenales agrupados por término municipales, mencionándose aquellos que están incluidos en el Inventario de Espacios Naturales de Protección Especial (Revisión de 1.984) o que poseen alguna otra fórmula legal de Protección (Punta de N'Amer y el complejo Trenc- / Salobrar). También se citan la existencia de las explotaciones más conflictivas y las posibilidades de que sean explotadas en el futuro.

I. MALLORCA

1.- Alcudia: Playas, Cordón dunar y dunas interiores; actualmente difícilmente explotables por estar urbanizadas.

2.- Muro: Playas, Cordón dunar y dunas interiores; actualmente funcionan un mínimo de dos canteras interiores junto a S'Albufera.

3.- Santa Martarita: Playas y dunas; actualmente hay por lo menos una explotación en Son Serra de Marina; entre los mencionados arenales se encuentra el de Na Borges.*

4.- Artá: Na Borges* (en explotación), Ravenna y Calas entre Farrutx y límite del término municipal con el de Capdepera.

5.- Capdepera: Cala Mesquida, Cala Agulla y Canyamel*.

6.- Sant Llorenç: Cala Nau* (dentro de Punta de N'Amer) la cual ya ha sido explotada parcialmente.

7.- Santanyi: Es Caragol y arenales interiores de S'Avall.

8.- Ses Salines: Cala En Tucores, Es Carbó y arenales interiores de S'Avall. Esta zona es virgen y no está amenazada de momento.

9.- Campos: Arenales de Sa Rapita, Ses Covetes, y Es Trenc*, con sus respectivos cordones dunares y arenales interiores; en esta zona existen varias canteras muy conflictivas, dentro del Área Natural de Especial Interés de Es Trenc-Salobrar.

10.- Palma: Cordón dunar de la Playa de Palma, (Ses Cadenas y Es Pitlari, principalmente); han sido muy explotadas para extracción de arenas y arenascas o "marés". Actualmente está zona esta muy degradada pero aún se efectúan o pueden efectuarse explotaciones.

11.- Calvia: Dunas de Paquera (actualmente difícilmente explotables por estar muy urbanizadas y degradadas).

En los restantes términos municipales del litoral de Mallorca no existen masas de arena que puedan ser objeto de explotación; dichos términos son: Son Servera, Manacor, Felanitx, Lluçmajor, Andratx, Estellens, Banyalbufar, Valldemossa, Deià, Sóller, Fornalutx, Escorca y Pollença.

II. MENORCA

1.- Ciutadella: Calas de la Costa Sur^{*}, Dunas de Algallarens y L'Avall^{*} (actualmente están siendo explotadas dunas interiores en Son Planas).

2.- Ferrerías: Calas de la Costa Sur^{*} (son difícilmente explotables por su pequeña magnitud y dificultad de acceso).

3.- Es Mercadal: Dunas de Cala Pregonda, Binimel·la, Ferragut (que actualmente continua siendo explotada), Cala Tirant^{*} (con una extensísima explotación, Arenales de S'Olla y de'n Castell (estos dos últimos difícilmente explotables por estar urbanizados); en la costa Sur la posible explotación de los arenales de Son Bou^{*}, Santo Tomas y Binigaus es poco probable.

4.- Alayor: Solamente posee un arenal explotable: el de Son Bou; en la actualidad es difícilmente explotable.

5.- Mahón: Posee diversas Calas con playas y dunas: Mongrofre, Presili, Sa Torreta, Es Grau^{*} y Sa Mesquida^{*} (está última ha sido explotada y es posible que aún se vea afectada en el futuro).

Los restantes términos municipales (Sant Lluís y Sant Climent) no poseen dunas explotables.

III. IBIZA.

1.- San Josep: Existe una gran cantera (seguramente la mayor de la isla) junto a la carretera que va de St. Josep a Cala Vadella, aproximadamente a menos de 1 Km. del mar. Además éste término posee algunas otras calas con dunas pequeñas y las playas con dunales y dunas más importantes de la Isla (Playas de Ses Salines y d'Es Cavallet); éstos dos últimos podrían ser objeto de explotación. En Codolar se sabe que ha~~x~~ habido extracciones de arena; actualmente esta muy degradada.

2.- San Antonio: Zonas explotables son, principalmente, Cala Bassa y Cala Conta.

3.- Santa Eulalia: la playa mas susceptible de explotación es Es Figueral.

Los restantes términos municipales (Sant Miquel y Eivissa) no poseen arenas utilizables para canteras.

IV. FORMENTERA.

1.- San Fransesc (término municipal único): Playas de Tramuntana* y de Migjorn*, ambas aún pueden ser explotadas.

Palma de Mallorca, 21 de Agosto de 1.986

EL BIOLOGO,

Fdo.: Jorge Muntaner

(*) Indica aquellas zonas incluidas en el Inventario de Espacios Naturales de Protección Especial (Revisión de 1.984).

Notes:

BORRAS

INFORME: DUNES DE SON REAL I SON SERRA (SANTA MARGALIDA)

Més de 120 Ha. de dunes, destruïdes per pedreres d'arena a Son Real i Son Serra
Els sistemes dunars més importants de Mallorca en perill

I N D E X
=====

- Introducció
- Son Real i Son Serra de Marina
 - aspectes geomorfològics
 - aspectes botànics
- Problemàtica i estat de conservació
- Pedreres d'arena
- Situació Urbanística i legalitat
- Inventaris d'Espais Naturals
- Conclusions
- Annexes

MES DE 120 HA. DE DUNES DESTRUïDES PER PEDRERES D'ARENA A SON REAL I SON SERRA (SANTA MARGALIDA)

ELS SISTEMES DUNARS MES IMPORTANTS DE MALLORCA EN PERILL

Introducció

Un dels ecosistemes més amenaçats de tota la Mediterrània, són sense cap dubte, els sistemes dunars. De fet tots els programes de conservació del medi ambient consideren prioritaris la protecció tant de les dunes com de les zones humides.

A Mallorca aquests indrets han patit d'una forma sensible l'impacte de les activitats turístiques, fins al punt que importants àrees dunars han desaparegut arrasades per la construcció d'urbanitzacions, carreteres, equipaments, extraccions, etc... Així, darrerament hem pogut assistir a la destrucció o al millor dels casos degradació de dunes a S'Arenal, Santa Ponça, Peguera, Magalug, Badia de Pollença, Alcúdia, Muro, Can Picafort, Cala Millor, etc...

Actualment a Mallorca resten en condicions més a manco decents, sistemes dunars a Cala Agulla, Cala Mesquida, Sa Canova, Es Trenc, Son Real i Son Serra de Marina.

Com se sap, les dunes són un dels ecosistemes més fràgils que existeixen. Qualsevol petita agressió que es produeix de forma continuada es pot veure amplificat el seu efecte, de vegades de forma irreversible, tant sobre l'estructura geomorfològica com sobre les comunitats vegetals.

Son Real i Son Serra

Sens dubte les dunes de Son Real i Son Serra representen el cas més interessant i espectacular dels qui resten a Mallorca. Prop de 8,5 km de llargària (entre el Torrent de Son Bauló i el de s'Estanyol) amb un profunditat de 1 a 3 km constitueix aquest sistema que s'extèn des de

Can Picafort a S'Estanyol, i està travessat per quatre torrents (Son Bauló, Son Real, Na Borges i s'Estanyol).

- Aspectes geomorfològics: Aquests sistemes dunars litorals, estan formats per l'acumulació de sediment, aportat per les ones a la platja i pel vent les dunes. Les partícules d'arena que formen les dunes provenen de resten d'organismes marins, bàsicament. A aquesta zona trobam exemples de sistemes dunars transversals, és a dir perpendiculars a la línia de costa.

- Aspectes botànics: La vegetació que colonitza els sistemes dunars està condicionat per tres tipus de factors ambientals (mobilitat del substrate, permeabilitat del substrate, deposició de sals d'origen marí i vent). Això fa que hi hagi una zonació de la vegetació des de la vorera de la mar cap al'interior:

- Així la línia de platja, normalment nua de vegetació, just s'hi acumula restes de Posidonia oceanica.
- Un primer front dunar colonitzada per Pancratium maritimum, Eryngium maritimum, ..
- Una franja constituïda bàsicament per Ammophila arenaria.
- Per darrera l'anterior s'instal·la una comunitat de Scropuhularia canina subsp ramosissima
- La zona més interna i més extensa del sistema dunar està ocupada per una vegetació boscosa, on hi abunden el Pi, la savina, la mata, l'aladern, l'arbocera, , alzina, etc... Precisament la presència d'alzina i de plantes característiques d'alzinar és un fet molt notable, ja que no és corrent aquests arbres a aquest tipus d'ambients

Un total de quatre torrents travessen aquests sistemes dunars, els quals a la desenbocadura formen zones humides, amb la vegetació característica d'aquests indretsi amb presència importants de limícoles, hivernants i estivals

Problemàtica i estat de conservació

L'estat de conservació d'aquest sector no és uniforme, ni molt manco.

A la zona de platja s'han observat moltes perturbacions: xiringuitos, circulació de vehicles tot terreny (hi ha excursions organitzades), aparcament de vehicles, obertura de camins, massiva presència de turistes, etc... S'ha d'esmentar que hi ha una part urbanitzada, cas de Son

Serra de Marina, on a més d'edificacions a primera línia, hi ha un port esportiu. Malgrat això el seu estat de conservació no és molt dolent.

A partir de la primera línia de dunes els problemes, i les amenaces es fan més paleses, bàsicament de tres tipus:

- extracció d'arena
- obertura de camins (existeixen més de 30 km. de camins oberts dins aquesta zona)
- tala d'arbres (l'interessant bosc d'aquesta zona comença un procés de degradació per tales abusives, obertura de camins, extraccions...)

Pedreres d'arena

Sens dubte, però, una de les agressions que pateix la zona està generada per l'obertura i explotació de pedreres d'arena. Més de 120 hectàrees de dunes i bosc han estat o estan sent arrassades per extreure arena, especialment aquests darrers dos anys.

Actualment en aquesta zona hi trobam 12 pedreres d'arena, de les quals actualment n'exploten 3 (2 a Son Real i 1 a Son Serra). Les altres 9 ja han estat, algunes molt recentment, abandonades.

L'impacte de les pedreres sobre aquests ecosistemes són molt negatius, tant sobre l'estructura geomorfològica de les dunes, com les comunitats que hi viuen a damunt, com l'impacte paisatgístic, etc... A més a més aquest impacte és irreversible.

Situació Urbanística i Legalitat

Des de l'aprovació de les Normes Subsidiàries de Santa Margalida, gran part d'aquestes zones estan classificades com a Sòl No urbanitzable i qualificades com a Element Paisatgístic Singular, Paratge Preservat o Paisatge Protegit. Segons aquestes mateixes NN.SS. en aquestes àrees hi estan prohibides tot tipus de pedreres, indústries, tales d'arbres, etc, malgrat això algunes d'elles disposen de llicència municipal, encara que una d'elles ha estat revocada.

Com se sap, per a dur a terme una explotació d'aquests tipus s'ha de menester:

- Declaració d'interès social per de la Comissió Provincial d'Urbanisme.

- Autorització del Ministeri d'Indústria.
- Pla de restauració
- Llicència municipal.
- Informe de la Conselleria d'Agricultura.
- Informe de la Comissió del Patrimoni.
- Estudi d'Impacte Ambiental.

Sembla ser que aquestes activitats extractives no disposen de totes aquestes autoritzacions ni de tots aquests informes.

Des de fa anys el nostre grup ha anat denunciant aquestes extraccions d'arena, que fa unes setmanes ha reiterat. Igualment els veïnats de Son Serra de Marina han denunciat l'activitat d'una de les pedreres, situades devora el nucli urbà de Son Serra.

Fins i tot l'Ajuntament de Santa Margalida ha acordat la paralització de la pedrera de Son Serra, duent el tema als Jutjats, davant el no acatament de l'ordre municipal.

Inventaris d'Espais Naturals

L'any 1985 varen quedar enllestits dos treballs encarregats per l'Administració: l'Inventari Obert d'Espais Naturals a protegir d'ICONA i l'Estudi d'Àrees d'INESE. Es tractava de dos treballs fets amb metodologies diferents, però que arribaven a solucions semblants.

Tant un com l'altre inclouen aquesta àrea (Son Real i Son Serra) com una de les àrees a protegir.

Així l'estudi d'INESE, amb el número 5 inclou l'espai anomenat "De Can Picafort a la Colònia de Sant Pere", del qual diu: Es tracta d'una zona que en el seu estat natural és tan important per a la conservació com les anteriors, i malgrat tot és manco coneguda, per la qual cosa hem de recomanar amb el major èmfasi la seva conservació al mateix nivell que les anteriors amb la declaració de Parc Natural....." Des del punt de vista ambiental aquest estudi considera aquesta àrea de valor extraordinari al mateix nivell que es Trenc i el Salobrar de Campos o l'Albufera d'Alcúdia.

L'Inventari d'ICONA inclou aquestes àrees al seu inventari amb els números 8 i 9 (Son Real i Na Borges). Aquest treball hi destaca els valors geomorfològics (dunes), de vegetació, paisatgístics i hi proposa la redacció d'un Pla Especial de Protecció.

A pesar d'aquests Invetaris, la zona en qüestió és objecte de degradació a causa de pedreres d'arena, obertura de camins, circulació de vehicles, activitats turístiques diverses,...

Conclusions

A la vista del que s'ha exposat, presentam aquest llistat de conclusions'

- 1) Els sistemes dunars són a Mallorca i a totes les Balears ecosistemes d'extraordinari valor ecològic i paisatgístic.
- 2) Es tracta d'ecosistemes en gran part alterats per urbanitzacions, obres públiques, pedreres,....
- 3) Són ecosistemes amb un alt grau de fragilitat, per la qual cosa s'exigeix una protecció absoluta
- 4) Els sistemes dunars de Son Real i Son Serra són els més importants i grans de l'illa, malgrat les profundes agressions que sofreix
- 5) Per a la seva correcta gestió es proposa:
 - La paralització immediata de les pedreres
 - L'aturada de qualsevol activitat que degradi la zona (circulació vehicles, xiringuitos, presència massiva, urbanització...)
 - L'elaboració d'un estudi profund sobre l'estat actual de les dunes a Mallorca i un Pla de Gestió.
 - La protecció estricta dels sistemes dunars de les Balears, mitjançant formules legals de protecció màximes i eficaces.

MAR MEDITERRANEA
BADIA D'ALCÚDIA

Alcúdia 12
39° 46'
39° 45' 07" 1
39° 45'
39° 44'
39° 43'
Santa Magdalena 6 Km.
Santa Magdalena 4 Km.

517 518 519 520 521

Biniçaurubell

Corre de Ariant
E-07450 Pollença - Mallorca, Spain
Tel. 531827
53 41 04

9. 2. 98

Toni Serra

El inspector
de Ariant

por FAX

Sr. D. Mateo Castelló
Director Grl., Depto. Conservación
Conselleria de Medi Ambient, Estruct's & Ordenación
07006 PALMA

Distinguido Director - querido Amigo,

en la Tramuntana estamos encontrándonos frente a un extraño fenómeno este año: una infestación sin igual de los pinares por las 'bolsas' de la infamosa

PROCESIONARIA

He correspondido sobre ese tema alarmante ya con nuestro mútuo amigo, D. Juan Mayol y te ruego pedirle a él copia de mi última carta del 8.2., pensando que te podría ser útil, conociendo tu interés profesional y personal hacia problemas tan graves.

Nosotros acá en Ariant hemos hecho todo lo posible dentro de nuestros alcances físicos para combatir la plaga no solo dentro de nuestra finca, sino nos hemos lanzado sobre partes de las posesiones adyacentes tales como Son Grúa y Pedruxella. Más no podemos hacer; el problema es mucho más extenso. En toda la Tramuntana se manifiesta una "explosión explosiva", creando NIDOS masivos para su proliferación con efectos desastrosos para el próximo año y años posteriores !!!

Porqué no declarar un Estado de Emergencia é invocar las movilizaciones correspondientes de recursos técnicos, humanos voluntarios e financieros de una vez, antes de que sea demiado tarde, es decir desastroso?

La situación requiere una intervención enérgica e inmediata. Tu tienes fama de ser un grán organizador en momentos cuando se trata de movilizar las fuerzas correspondientes para obtener resultados!

Sinceros saludos,

Toni Serra

MINISTERIO DE INDUSTRIA Y ENERGIA
DIRECCION PROVINCIAL DE BALEARES

ADMINISTRACION PERIFERICA DEL ESTADO
C./ CIUDAD DE QUERETARO s/n
07071 - PALMA DE MALLORCA

PALMA DE MALLORCA

a 13 de Marzo de 1986

S/R.: N/R.: PSR/jc/jap 23

Su escrito del:

Destinatario:

Ilmo. Sr. Conseller de
Agricultura y Pesca
Pasaje Guillermo Torrella, 1
Edificio Sena
07071 PALMA DE MALLORCA

CONSELLERIA D'AGRICULTURA I PESCA DE MALLORCA	
DATA: 14-3-86	N.º: 1741

ASUNTO: Informes sobre planes de restauración del espacio natural afectado por explotaciones mineras. R.D. 2994/82 - de 15 de octubre.

En relación con las solicitudes de información que de conformidad con lo dispuesto en el R.D. 2994/82 de 15 de octubre, sobre planes de restauración de espacio natural afectada por explotaciones mineras, que son devueltos a esta Dirección Provincial con la indicación de que el proyecto no está suscrito por técnico competente, ruego a V.I., que a los efectos de información a los solicitantes de las correspondientes explotaciones, tenga a bien informar sobre que profesionales tienen la consideración de técnicos competentes, así como la disposición o disposiciones de carácter general que delimitan o definen dicha competencia.

EL DIRECTOR PROVINCIAL

000443	13 MAR. 86
--------	------------

COMUNITAT AUTONOMA DE LES
ILLES BALEARS

Conselleria
d'Agricultura i Pesca

Ilmo. Sr.:

En relación con los Informes sobre planes de restauración del espacio natural afectado por explotaciones mineras, que son devueltos a esa Dirección Provincial con la indicación de que el proyecto no está suscrito por técnico competente, hemos de manifestar lo siguiente:

La normativa exigible a dichos planos viene impuesta por las siguientes disposiciones.

Real Decreto 2994/1982, de 15 de Octubre, sobre restauración del espacio natural afectado por actividades mineras.

Real Decreto 1116/1984, de 9 de Mayo, sobre restauración del espacio natural afectado por las explotaciones de carbón a cielo abierto y el aprovechamiento racional de estos recursos.

Orden de 13 de Junio de 1.984, sobre normas para la elaboración de los planes de explotación y restauración a que se refiere el último Real Decreto mencionado.

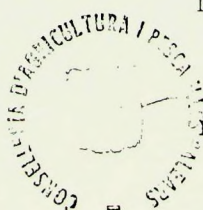
En cuanto a la determinación de los titulados competentes para firmar dichos planos de restauración del espacio natural nos remitimos a las numerosas sentencias de nuestros Tribunales, en las cuales se distingue perfectamente los técnicos que están facultados para firmarlos y que son aquellos cuya formación académica incluye estos aspectos en los planes de estudios.

En particular, cuando los Trabajos propuestos incluyan actuaciones dentro de áreas agrícolas o forestales, como en los únicos centros donde dichas materias se cursan son en las Escuelas de Ingenieros Agrónomos o de Montes e Ingenieros Técnicos Agrícolas o de Montes, los Planes de restitución deben ir suscritos total o parcialmente por estos titulados en cada uno de los casos.

Palma de Mallorca, 2/ de Abril de 1.986

EL CONSELLER,

Fdo.: Juan Simarro Marques.

CONSELLERIA D'AGRICULTURA I PESCA DE LES ILLES BALEARS	
REG. N.º	
DATA:	4-4-86
N.º	3397

Ilmo. Sr. Director Provincial del Ministerio de Industria y Energía.

COMUNICACIÓ DE RÈGIM INTERN

De: Director Gral. de Estructuras Agrarias y Medio Natural.

A: Sr. Jefe del Servicio de Conservación de la Naturaleza.

ASSUMPTE: Informes restauraciones paisajísticas.

Data d'emissió: 6.04.90

Text:

Vista la utilización que se está haciendo inadecuada de nuestros informes de restauraciones paisajísticas por parte de diversos organismos, -
le ordeno que a partir de hoy se abstenga el servicio que Vd. dirige de rea-
lizar informe alguno al respecto, devolviéndose al lugar de procedencia los
expedientes que nos puedan ser remitidos.

Nota: Se recuerda que muchos informes, no son vinculantes.

Signatura emisor

Signatura receptor